

Jak odrzucić spadek?

Poradnik

Wstęp

Odrzucenie spadku to nic innego, jak **odmowa przyjęcia spadku**. W efekcie złożenia przez spadkobiercę oświadczenia o odrzuceniu spadku wyłączona zostaje odpowiedzialność za długi spadkowe oraz następuje utrata roszczeń do składników majątkowych, które wchodziły w skład spadku. Spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, **Spadkobierca będzie traktowany jakby nie dożył otwarcia spadku**, to jest nie będzie dziedziczył po spadkodawcy i odpowiadał za długi spadkowe.

Zgodnie z art. 1018 § 3 kc oświadczenie o przyjęciu lub o **odrzućeniu** spadku składa się przed **sądem** lub przed **notariuszem**. Można je złożyć ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym (dot. sytuacji, gdy osoba o pełnej zdolności do czynności prawnych chce złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku za pomocą pełnomocnika). Pełnomocnictwo do złożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku powinno być pisemne z podpisem urzędowo poświadczonym.

Spadek można zatem odrzucić przed **notariuszem do protokołu sporządzonego w formie aktu notarialnego** albo przed **sądem**. Oświadczenie o odrzuceniu spadku może złożyć zarówno spadkobierca ustawowy bądź testamentowy.

Oświadczenie o odrzuceniu spadku samodzielnie składają osoby posiadające pełną zdolność do czynności prawnych. W imieniu pozostałych osób spadek odrzucają ich reprezentanci prawni. **Gdy do dziedziczenia dochodzą małoletni spadek w ich imieniu odrzuca rodzic jako opiekun**. Zgodnie z art. 101 § 3 Kodeksu Rodzinno-Opiekuńczego rodzice nie mogą bez zezwolenia sądu opiekuńczego albo, w przypadkach wskazanych w art. 640¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, 1429, 1606, 1615, 1667 i 1860), sądu spadku dokonywać czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu ani wyrażać zgody na dokonywanie takich czynności przez dziecko. Dlatego, opiekunowie muszą uprzednio złożyć wniosek o wyrażenie przez sąd zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego. Wniosek powinien zostać skierowany do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania małoletnich. Po uzyskaniu zgody sądu opiekun winien odrzucić spadek w imieniu małoletnich dzieci wybierając jeden z ww. sposobów odrzucenia spadku tj. przed notariuszem do protokołu sporządzonego w formie aktu notarialnego albo przed sądem.

Ustawowy **termin** na złożenie oświadczenia o **odrzućeniu** spadku wynosi 6 (sześć) miesięcy od dnia kiedy spadkobierca **dowiedział się** o tytule swojego powołania do dziedziczenia. Do zachowania ww. terminu wystarcza złożenie przed jego upływem albo wniosku do sądu o odebranie oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku albo złożenie stosownego oświadczenia przed notariuszem. Jeżeli złożenie oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zezwolenia sądu, bieg terminu do złożenia oświadczenia ulega zawieszeniu na czas trwania postępowania sądowego w tym przedmiocie. Brak oświadczenia spadkobiercy w terminie 6 (sześć) miesięcy od dnia kiedy spadkobierca **dowiedział się** o tytule swojego powołania do dziedziczenia jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 kc).

Odrzucenie spadku po terminie 6 (sześć) miesięcy od dnia kiedy spadkobierca dowiedział się o tytule swojego powołania do dziedziczenia może nastąpić jedynie przed sądem spadku (Sąd Rejonowy, Wydział Cywilny ostatniego miejsca zamieszkania osoby zmarłej) w ramach procedury uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia w terminie. W takiej sytuacji należy skutecznie uchylić się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia w terminie wnosząc jednocześnie o przyjęcie przez sąd oświadczenia o odrzuceniu spadku. Skuteczne uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku skorelowane jest z wadami oświadczeń woli o których w dziale IV Kodeksu Cywilnego (od art. 82 kc do art. 88 kc), które to przyczyniły się do niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie, jak np. błąd co do stanu spadku czy groźba.

Należy pamiętać, iż zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 19 października 20018 roku (III CZP 36/18) „Złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku przez osobę, w stosunku do której nie rozpoczął jeszcze biegu termin określony w art. 1015 § 1 Kodeksu cywilnego, jest bezskuteczne”.

Odrzucenie spadku przed notariuszem

Wymagane dokumenty oraz informacje, które należy przekazać notariuszowi :

Do sporządzenia protokołu obejmującego odrzucenie spadku notariusz potrzebuje od spadkobiercy chcącego odrzucić spadek oświadczenia odpowiadającego treści art. 641 kpc, a więc powinno zawierać: imię i nazwisko spadkodawcy, datę i miejsce jego śmierci oraz ostatnie miejsce jego zwykłego pobytu; tytuł powołania do spadku; treść złożonego oświadczenia. Oświadczenie powinno również zawierać wymienienie wszelkich wiadomych składającemu oświadczenie osób należących do kręgu spadkobierców ustawowych, jak również wszelkich testamentów, chociażby składający oświadczenie uważał je za nieważne, oraz danych dotyczących treści i miejsca przechowania testamentów.

Składając oświadczenie o odrzuceniu spadku należy przedłożyć odpis skrócony aktu zgonu osoby po której spadek będzie odrzucany, ważny dokument tożsamości osoby odrzucającej spadek oraz dokumenty potwierdzające prawo do dziedziczenia chcącego odrzucić spadek tj. skrócony odpis aktu urodzenia, małżeństwa za pośrednictwem których należy wykazać pokrewieństwo z spadkodawcą, a przez to prawo do dziedziczenia. Akty stanu cywilnego o których powyżej muszą być oryginalne albo poświadczone notarialnie.

Przy składaniu przed notariuszem oświadczenia o odrzuceniu spadku nie obowiązuje żadna właściwość miejscowa. Do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku można wybrać dowolną Kancelarię Notarialną w Polsce. Zgodnie z art. 640 § 1 kpc zdanie drugie notariusz prześle niezwłocznie oświadczenie o odrzuceniu spadku wraz z załącznikami do sądu spadku.

Zgodnie z § 8 pkt 9 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 roku w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1473) maksymalna stawka za sporządzenie aktu notarialnego dokumentującego oświadczenie o przyjęciu lub **odrzuceniu** spadku wynosi 50,00 zł netto od osoby. Do powyższych kosztów należy doliczyć koszt wypisów 6,00 zł netto od strony (§ 12 ww. Rozporządzenia) oraz podatek VAT według stawki 23%.

Odrzucenie spadku przed Sądem

Wymagane dokumenty oraz informacje, które należy przekazać Sądowi:

By skorzystać z tej drogi powinno się do Sądu Rejonowego, Wydział Cywilny właściwy pod kątem miejsca zamieszkania, pobytu wnioskodawcy (spadkobiercy, który chce odrzucić spadek) bądź bezpośrednio do sądu spadku (Sąd Rejonowy, Wydział Cywilny ostatniego miejsca zamieszkania osoby zmarłej) złożyć wniosek o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Zgodnie z art. 640 § 1 kpc zdanie drugie Sąd prześle niezwłocznie oświadczenie o odrzuceniu spadku wraz z załącznikami do sądu spadku.

Do niezbędnych dokumentów, które załącza się do wniosku o odrzucenie spadku przed Sądem należy skrócony odpis aktu zgonu spadkodawcy oraz dokumenty potwierdzające prawo do dziedziczenia wnioskodawcy chcącego odrzucić spadek tj. skrócony odpis aktu urodzenia, małżeństwa za pośrednictwem których należy wykazać pokrewieństwo z spadkodawcą, a przez to prawo do dziedziczenia. Akty stanu cywilnego o których powyżej muszą być oryginalne albo poświadczone notarialnie.

Zgodnie z art. 641 kpc oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku powinno zawierać imię i nazwisko spadkodawcy, datę i miejsce jego śmierci oraz ostatnie miejsce jego zwykłego pobytu; tytuł powołania do spadku; treść złożonego oświadczenia. Oświadczenie powinno również zawierać wymienienie wszelkich wiadomych składającemu oświadczenie osób należących do kręgu spadkobierców ustawowych, jak również wszelkich testamentów, chociażby składający oświadczenie uważał je za nieważne oraz danych dotyczących treści i miejsca przechowania testamentów. Rodzic składając w imieniu dziecka oświadczenie o odrzuceniu spadku, oświadcza o: przysługiwaniu mu władzy rodzicielskiej i jej zakresie, wyrażeniu przez drugiego z rodziców zgody na odrzucenie spadku, chyba że oświadczenie to jest składane wspólnie, uprzednim odrzuceniu spadku przez któregośkolwiek z rodziców, odrzuceniu spadku przez innych zstępnych rodziców tego dziecka – chyba że przed złożeniem oświadczenia zostało wydane zezwolenie sądu na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka w postaci odrzucenia spadku.

Do zachowania terminu 6 miesięcy na odrzucenie spadku wystarczy złożenie w tym terminie (6 miesięcy od dowiedzenia się o tytule swojego powołania do dziedziczenia) wniosku o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku do Sądu Rejonowego, Wydział Cywilny właściwy pod kątem miejsca zamieszkania, pobytu wnioskodawcy bądź bezpośrednio do sądu spadku. Wysyłając wniosek o odrzuceniu spadku do Sądu listem poleconym należy pamiętać, iż liczy się data nadania przesyłki na pocztę. Należy

pamiętać, iż wniosek o odrzuceniu spadku przed sądem winien również odpowiadać wymogom pisma procesowego zgodnie z art. 126 kpc.

Wniosek o odrzuceniu spadku przed Sądem podlega opłacie sądowej w kwocie **100,00 zł** na mocy art. 49 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1228).

By złożyć skuteczne oświadczenie o odrzuceniu spadku przed sądem należy stawić się w Sądzie Rejonowym, Wydział Cywilny właściwym pod kątem miejsca zamieszkania, pobytu wnioskodawcy (spadkobiercy, który chce odrzucić spadek) bądź bezpośrednio w sądzie spadku (Sąd Rejonowy, Wydział Cywilny ostatniego miejsca zamieszkania osoby zmarłej). Sąd po otrzymaniu wniosku o odrzucenie spadku przed sądem w tym celu wyznaczy **posiedzenie**, o którym zawiadomi pocztą.

Zakończenie

Jeżeli skutecznie złożyłeś oświadczenie o odrzuceniu spadku pamiętaj, aby poinformować o tym fakcie następnych po tobie spadkobierców, a w szczególności swoich zstępnych (dzieci, wnuki). Informacja ta pozwoli tym osobom na sprawne złożenia własnych oświadczeń o odrzuceniu spadku.